

۲۰۱۵/۰۲/۱۹

صالحه وهاب واصل^۱ قيس كبير^۲

تبصره ای بر مقاله محترم داؤد موسی و داکتر صاحب هاشمیان

مقاله جناب داؤد موسی علاوه بر محتوی عالی که داشت فوق العاده معلوماتی و سنجیده بود که مطالعه آن هر افغان بادرک را از یک طرف به تفکر فرو میبرد و از طرف دیگر جرقه می‌گردد برای وجدان های بیدار. ما هم بعد از تعمق بر آن و هم مطالعه گفته های با ارزش داکتر صاحب هاشمیان که با صراحت و فصاحت خاص همیشگی اش تنظیم و تشریح شده بود، خواستیم نکات بسیار کوچک اما مهم و دانستنی را که مطمئناً این بزرگان زبان و ادب از قبل بر آن ملتفت اند ضمیمه ساخته، توجه آنده از دوستانی را که در جریان این مباحث، نظر به هر دلیلی که بوده نتوانسته اند بعضی مسائل را تعقیب کنند، دو باره به مسایل ذیربط معطوف داریم. تا کاری شود که از هر گفته ما کسی دیگری اگر نظری یا پیشنهادی یا راه حلی داشته باشد با هموطنان شان از طریق این وبسایت ملی به اشتراک گذاشته و به شکل دسته جمعی دلیلی گردد برای خدمتی به هموطنان ما.

با تأیید گفته های استاد بزرگوار داکتر صاحب هاشمیان باید عرض شود که ایران با سیاست عرب ستیزی و ضدیت با کلمات عربی و علامات نوشتاری عربی یا (اعراب) و تعویض آن با «نون» و «ی» اضافی در اخیر کلمه و مبدل سازی کلمات اصیل زبان دری به کلمات ساسانی و پهلوی، همچنان وامگیری کلمات از زبان فرانسوی، از سالیان متوالی به این طرف کوشیده است انحصار زبان منطقه را در دست داشته باشد، اما؛ به این موفقیت زمانی نایل آمد که دولت کززی دروازه های تهاجم را به رویش باز گذاشت و ایرانی ها بی حیایی و با زور پول توانستند به وجدان اشخاص سست عنصر افغانستان رخنه پیدا کرده آنها را به طریقی که خود شان میخواستند تربیت و آموزش کنند.

دلیل دیگری که ایران با این سادگی توانست در کنترل زبان دری دست بالا پیدا کند مهاجرت های افغانها نظر به وخامت اوضاع سیاسی در ایران بود که از روی مجبوریت سالها در ایران زیست داشتند و اطفال شان در آن سرزمین رشد و نمو کردند و این لهجه را مانند زبان مادری شان آموختند. این اشخاص وقتی به افغانستان بر میگردند، جز از همان زبان حاکم بر محیط اجتماعی شان، آموخته اند چیزی دیگری را نمی‌شناسند و استفاده از افکار این اشخاص بهترین راه پیشرفت ایران در این عرصه میباشد. زیرا با تأسف افغانستان از قانون (reintegration یا استقرار مجدد) در کشور محروم بوده و هیچ گاهی به همچو عملی مبادرت نورزیده است. اگر افغانستان ما ازین پروگرام بر خوردار میبود، افغانان ایران زده که بر گشته بودند بعد از تطبیق این پروگرام بالای شان، دو باره به زبان و روش فرهنگی و کلتوری خود شان بر میگشتند و راه پیشرفت تهاجم فرهنگی ایران دو باره تنگ میشد.

قسمیکه در بالا متذکر شدیم ایران روش خاص خودش را در انکشاف زبان تعقیب میکند و ما باید روش خود ما را تعقیب کنیم، بدین معنی که ما بر عکس ایرانی ها عرب ستیز نیستیم و کلمات به وامگرفته پشتو، انگلیسی و عربی را با موجودیت اعراب آن که از سالها به این سو در زبان ما مدغم گردیده، زبان خود میدانیم و حقیقت هم همین است که حتی الفبای زبان دری و فارسی عربیست. پس همچو خیال بیهوده پاکسازی زبان عربی از دری و یا فارسی، بسیار پوچ و بی معنیست روی این ملحوظ این دو و یا سه زبان که همه از یک ریشه می آیند بالاخره باز هم به گفته محترم فارانی صاحب نظر به موقف های جغرافیایی و منطقه و محیط به سمت و سوی خود نظر به شرایط کلتوری و جغرافیایی در حال موازات در حرکت هستند. که مثال های بسیار خوب آن را در نوشته های محترم داؤد موسی و داکتر صاحب هاشمیان میتوانیم مطالعه نماییم.

درین جای شک نیست که استفاده از فرهنگ ها و قاموس های فارسی ایران که فعلاً در دسترس ما قرار دارد میتوانیم استفاده ببریم. اما به نظر ما این یک راه حل طویل المدت نه بلکه کوتاه مدت است. زیرا در آخر امر باز هم به اصطلاح دم ما زیر پای ایرانی ها باقی میماند. درین ارتباط میخواهیم پیشنهادی داشته باشیم برای یک راه حل دائمی و مطول، که هفته قبل پیشنهاد متذکره را ضمن صحبت اسکایپی با یکی از فرهنگ دوستان هموطن ما محترم صیف فاضل که با ما صد در صد هم نظر اند و متصدی وبسایت افغان پیدیا میباشند هم مورد بحث و مذاکره قرار دادیم. ایشان ضمن صحبت های مختلف، با مقالات ما در مورد زبان از نظر تکنالوجی تماس گرفتند و همین پیشنهاد گونه ما را در قلب یک پروژه بسیار عالی که در حال حاضر با دوستان تخنیکر شان در همان گرد و نواحی روی دست دارند توضیح کردند.

هدف از پروژه ایشان ایجاد یک لغتنامه دری به دری میباشد که تا فعلاً چندین سافتویر های تجزیه لغات از نظر گرامر، معانی و قدامت تاریخی لغات درست نموده و لغات بسیار اصیل زبان دری را که به گفته خودشان بیشتر از ۵۰۰۰ کلمه است، ترتیب داده اند و به همین ترتیب ادامه خواهند داد. ما انشاءالله در کوتاه مدت شرح پروژه شان را از زبان و قلم خود شان در قالب یک مقاله معلوماتی مختصر جهت آگاهی شما هموطنان عزیز پیشکش و نشر خواهیم کرد.

دکتر صاحب هاشمیان میفرمایند: "اکنون که کشور های ایران، افغانستان و تاجکستان دارای استقلال سیاسی و فرهنگی می باشند، وقت آن رسیده که موسسه ای بنام (جامعه لسانی) تأسیس گردد، به نحوی که هر سه کشور دارای حقوق و امتیازات مساوی باشند و دانشمندان این جامعه سعی کنند زبان (فارسی، دری، تاجیکی) را از آلودگی و کلمات و ترکیبات بیگانه، نامفهوم و نامطلوب نجات دهند" بلی یکی از اهداف بسیار عمده و اساسی که باعث شد ما بر این بحث بپردازیم بخاطر معیاری سازی زبان های ملی ما اولین پیشنهاد ما ایجاد و گرد همایی یک کمیسیون ادبی که شامل زبان شناسان و ادیبان و داکتران ادب و فرهنگ افغانستان از سراسر جهان باشد، بود، تا بتوانیم ازین طریق توانایی را ایجاد کنیم که در برابر این طوفان سیل اساسی تهاجمات ایران ایستادگی کرده بتواند و برای حق حتمی ادبی و فرهنگی کشور ستم کشیده و حفظ اصالت زبان های ملی ما مبارزه کند. چون فعلاً در افغانستان همچو نهاد و یا مجمعی وجود ندارد و انحصار بدست ایران است، برای افغانستان و

تاجکستان این حق اشتراک داده نمی شود. ازین رو بر ما و دولت بر سر اقتدار افغانستان است که نخست از جانب وزارت اطلاعات کلتور و مقامات ذیربط به کمک و پشتیبانی دولت و تمویل مالی دولتی، بالای زبان معیاری کشور کار های صورت گیرد تا با داشتن یک دست اویز قوی بتوانیم در برابر این سیل خروشان تهاجم ایستادگی نماییم و شامل "جامعه لسانی" در منطقه گردیم.

- ۱- مؤلف این نوشته با تحصیلات مافوق لیسانس در رشته تجارت و مارکیتنگ در افغانستان، بعد از اخذ دیپلوم نرسنگی در هالند منچیت کدر نرس درین کشور ایفای وظیفه میکند. علاوه بر عضویت اداری شرکت او فونڈیشن (OFoundation)، رئیس کمیسیون زنان در (UVAVIN) اتحادیه مهاجرین افغانهای هالند بوده و یکی از اعضای فعال افغان جرمن آنلاین میباشد. خانم واصل علاوه بر شاعر بودنش، دیجیتال دیزاینر، نقاش و نویسنده بوده، تا کنون دارنده ۱۷ اثر ادبی است.
- ۲- مؤلف این نوشته در پوهنتون-KIT "انسٹیوت کارلسرو برای تکنالوژی" در رشته الکتروتخنیک تحصیل کرده و اکنون به حیث دیپلوم انجیر در کمپنی زیمنس Siemens AG در امور سیستم های اتومیشن Automation Systems کار می کند. او همزمان

د پانو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
 یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولی

انجنیر سیستم های میکروسافت MCSE بوده و «عضویت شبکه انکشافی MSDN» آن را دارا میباشد. وی علاوه بر نویسندگی، یک تن از متصدیان پورتال افغان جرمن آنلاین نیز می باشد.

د پانوی شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ